



Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. XIV. Solvuntur argumenta ex rationibus humanis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

offeratur vitulus; tunc Christus offertur, sed offertur A
quasi homo recipiens passionem.

In eodem sensu intelligenda sunt hæc verba
D. Bernardi ex serm. 33. in Cantica, quæ etiam
objiciuntur ab hæreticis: Hæbeo & ego Verbum,
sed in carne; & mihi apponitur veritas, sed in sacra-
mento. Angelus ex adipe framenti sagnatur, & nudo
satiatur grano. Me oportet interim quodam sacra-
menti cortice esse contentum, carnis fuisse, litteræ pa-
læ, velamine fidei. Significat enim Angelos frui
ipsâ adipe, quia facie ad faciem intuentur Ver-
bum, nos autem in conspectu non habere, nisi
corticem sacramenti; nec enim videmus aliud
quàm species panis & vini, sed tamen intra eum
corticem latere etiam granum, suprà dixerat
Bernardus.

Deniq; ad Augustinum respondeo, quòd li-
cèt loquendo de Eucharistia, eam signum & fi-
guram corporis Christi appelleret, propterea ta-
men non excludit quin sub figura externa reali-
ter includatur corpus Christi; neq; dicit totam
Eucharistiam esse figuram tantum corporis
Christi, aut esse figuram vacuum, sed intendit
Eucharistiam esse exterius figuram, & interiùs
plenam veritatem corporis Christi; quemad-
modum columba quæ sedit super caput Christi
Marci 1. & Lucæ 3. erat figura Spiritus Sancti,
per speciem externam, & intus Spiritus Sanctus
juxta illud, Vidit Spiritum tanquam columbam,
autem in specie columbæ, descendentem. Unde, ut
suprà vidimus, idem S. Doctor, apud Gratianum
de consecrat. dist. 2. can. *Vtrum sub figura*, ait:
Corpus Christi & veritas & figura est. Veritas, dum in
virtute Spiritus Sancti ex panis & vini substantia effi-
citur: figura verò est id quod exterius sentitur.

Obijciunt insuper Calvinistæ celebrem locum
ex Augustino in Psal. 98. ubi Christum sic lo-
quentem ad Capharnaitas inducit: *Spiritualiter*
intelligite quod loquutus sum: non hoc corpus quod vi-
detis manducaturi estis, & bibaturi illum sanguinem
quem fufuri sunt qui me crucifigent. Sacramentum
aliquod commendavi vobis: spiritualiter intellectum
vivificabit vos, caro autem non prodest quidquam.

Verum hic locus rectè explicatur à D. Thoma
hic quæst. 75. art. 1. ad 1. de corpore visibili &
passibili ut tali, quale tunc erat: nam corpus
Christi comedendum erat in aliena specie, &
impassibiliter ac invisibiliter se habens. Nec ob-
stat quòd utitur ibi D. Augustinus pronomine
demonstrativo *Hoc*, & relativo *Quod*: nam fami-
liare est ut his vocibus demonstrentur & refe-
rantur res etiam secundum statum aliquem &
modum accidentarium, ut eum ille dicebat:
Non sum qui fueram &c. Et Ambrosius lib. 2. de
Penit. cap. 10. refert quendam rectè dixisse, *Ego*
non sum ego, quia mutaverat vitam & mores. At-
que ita seipsum explicat Augustinus in Epist. ad
Irenæum, verbis relatis de consecrat. dist. 2. cap.
45. *Non hoc corpus quod videtis manducaturi estis, &*
bibaturi illum sanguinem, quem fufuri sunt qui me cru-
cifigent. Ipsum quidem, & non ipsum. Ipsum invisibili-
ter, & non ipsum visibiliter.

Obijciunt etiam aliud Augustini testimoni-
um, desumptum ex libro 2. de peccatorum me-
ritis cap. 26. ubi sic ait: *Quod accipiunt, quamvis*
non sit corpus Christi, sanctum tamen est, quoniam sa-
cramentum.

At ibi manifestè loquitur Augustinus de pa-
ne Catechumenorum, quem vocat sacramen-
tum, latè & impropiè significatione, id est sa-
cramentum.

Tom. V.

crum signum, vel unitatis inter fideles, vel ip-
sius Eucharistiæ & corporis Christi.

Deniq; obijciunt illud Augustini tra. 25. in
Joan. *Quid parâs dentem aut ventrem? Crede, &*
manducasti. Et istud ex tra. 26. *Credere in eum,*
hoc est manducare panem vivum.

Sed ad hæc facile responderetur, Augustinum ibi
loqui de manducatione Christi spirituali, per fi-
dem Incarnationis, non autem de Eucharistia;
nondum enim pervenerat ad locum Evangelij
ubi agitur de hoc sacramento, ut rectè observa-
vit Bellarminus.

ARTICULUS XIV.

Solvuntur argumenta ex rationibus
humanis.

Argumenta desumpta ex rationibus huma-
nis, quæ contra realem Christi in Eucharis-
tia præsentiam obijciuntur ab hæreticis, ad
quinq; præcipua reduci possunt. Obijciunt en-
nim in primis, repugnare quòd accidentia in Eu-
charistia sine subiecto existant, cum inhærentia
sit de ratione accidentis, sicut perfectas est de ra-
tione substantiæ. Secundò dicunt repugnare
corpus humanum esse inextensum localiter, cum
extensio localis sit effectus formalis quantitatis,
subindeq; corpus Christi non posse intra parvam
hostiam contineri, & multò minus poni in indi-
visibili, ut docent Catholici. Tertiò, asserunt re-
pugnare quantitatem corporis Christi penetra-
re quantitatem panis & vini, & intra ipsam col-
locari; cum impenetrabilitas sit de ratione cor-
poris, & proprius effectus quantitatis. Quarto,
contendunt implicare contradictionem, idem
corpus indivisum manens, simul existere in plu-
ribus locis, subindeq; corpus Christi non posse
esse in coelo empyreo ad dexteram Patris, & in
terra in sacramento Eucharistiæ, & multò minùs
simul poni in pluribus altaribus per consecratio-
nem diversarum specierum. Denum dicunt,
D hac præsentia reali concessâ, multa Christi ma-
jestate prorsus indigna admittenda esse, nempe
Christum aliquando in terram cadere, dentibus
ateri, in ventrem & secessum ire, à muribus de-
vorari, vel corrodi, putrescere, ejus sanguinem
accescere, & tandem cremari. Ecce quibus argumen-
tis omnipotentia Dei humana contradicit infirmitas,
quam possidet vanitas! inquit D. Augustinus in si-
mili lib. 22. de civit. cap. 11. ferè initio.

Ad primum respondeo quòd licèt accidentia
non possint naturaliter existere sine subiecto cui
inhæreant, bene tamen supernaturaliter & de
potentia Dei extraordinaria: non magis enim
est de ratione accidentis alteri inhære, quàm
de ratione substantiæ per se subsistere; quod e-
nim inhærentia est in accidentibus, hoc hypo-
stasis seu subsistentia est in substantijs: cur ergo,
sicut in mysterio incarnationis humanitas Chri-
sti privatur propriâ hypostasi & subsistentiâ, ut
in altero, scilicet in Verbo, subsistat; non poterit
divinitus quantitas panis & vini in Eucharistia,
carere inhærentiâ sibi debitâ, & sine subiecto ex-
istere. Potestq; id confirmari & illustrari ex do-
ctrina D. Basilij, qui homil. 6. in Hexameron tra-
dit primâ die creatam esse lucem per se subsi-
stentem, & ab omni subiecto separatam. Verba
ejus sunt: *Primo die ipsa natura lucis producta est,*
quarto autem die, Solis corpus, ut esse illi primogenita

Bb 3

lucis

luci vehiculum, est conditum. Et infra subdit: Ita, ne mihi dixeris fieri hac non posse, ut lux à corpore solis separaretur. Neque enim ego lucis à solis corpore separationem mihi ac tibi possibilem esse dico, sed asserendum esse censeo, quia mentis solâ agitatione, cogitatione, disparari à se possunt, ea re ipsa se iungi facultate Creatoris utriusque naturae posse. Idem docet Nazianzenus in oratione de novo die Dominico, & Theodoretus in quaestionibus super Genesim, quaest. 14. & 16.

106. Ad secundum dicendum, nullam implicare contradictionem, quod corpus aliquod liberetur ab extensione locali sibi connaturaliter debita: nam de essentia corporis non est extensio illa actualis, & dispositio partium in loco, secundum quandam correspondentiam ad illam, sed extensio tantum in ordine ad se, quae consistit in ipsa multitudine partium ex quibus constat ipsius entitas, apta coextendi loco, & spatio divisibili. Unde licet corpus Christi in Eucharistia careat extensione locali, & ponatur in indivisibili, non propterea desinit habere duas aures, duo brachia, duos pedes, & quotquot partes habebat antea; neque propterea desinit caput esse unitum immediatè collo, & non pectori; collum autem humeris & non pedibus, quamvis haec omnia secundum locum simul sint, & unico spatij puncto claudantur.

107. Porro quod corpus aliquod possit divinitus ab extensione locali liberari, tum autoritate Scripturae, tum ratione probari potest. Christus enim Matth. 19. Marci 10. Lucae 18. testatur, Deum posse efficere ut camelus transeat per foramen acus; At non potest camelus transire per foramen acus, nisi locum non occupando, alioquin majus esset minus suo minori: Ergo divinitus potest corpus liberari ab extensione locali sibi connaturaliter debita. Ratio etiam id suadet: Nam ut magnitudo suâ mole replet locum, & aliud corpus extrudit, ita corpus grave, suâ gravitate ponderat, & alia corpora deprimat: At fieri potest divinitus, ut corpus grave, suâ gravitate non ponderet, & alia corpora sibi subiecta non deprimat, ut patet cum Christus super aquas ambulavit: Ergo etiam supernaturaliter & de potentia Dei absoluta fieri potest, quod corpus aliquod privetur extensione locali sibi connaturaliter debita, & quamvis habeat extensionem partium in ordine ad se, non tamen in ordine ad locum. Adde quod difficilius est, corpus quodcumque, è nihilo creare, aut in nihilum redigere, quam in punctum spatij illud contrahere; & tamen certâ fide credimus, duo prima à Deo effici posse: cur ergo tertium quoque divinitus esse possibile non credemus?

108. Iisdem rationibus patet, possibilem esse penetrationem dimensionum supernaturaliter: tria enim corpori conveniunt, quorum unum ex altero connaturaliter sequitur. Primum est habere partes extra partes. Secundum, coextendi & commensurari loco. Tertium, expellere seu extrudere aliud corpus ex loco, seu non pati secum aliquam magnitudinem in loco sibi adaequato; & hoc tertium sequitur ex secundo, sicut secundum ex primo; idè enim unum corpus non patitur aliud secum, quia replet totum locum: unde sicut potest supernaturaliter aliquod corpus ab extensione locali liberari, & esse extensum in ordine ad se, absque eo quod sit extensum in ordine ad locum, quia prius per Dei

A potentiam potest separari à suo possessori, ab illo non dependeat essentialiter, ita quoque unum corpus occupare locum, & tamen non expellere aliud, quod dicitur proprie penetrare corporum. Unde SS. Patres communiter sentent, Christum de utero matris clauso, manente videlicet manente integritate carnis, esse se; idque praedictum fuisse Ezechiel. 44. ubi describitur porta quaedam clausa, per quam Dominus intrat: hanc enim portam intra semper clausam Virginis Deiparae esse docet Hieronymus in commentario huius loci, ubi brosius lib. de inst. Virg. cap. 7. Quae porta clausa, idè clausa quia virgo portam intra, per quam Christus intravit in hunc mundum, quando virginali fuit partu, & genitalis virginitatis clausura non solvit. Mansit integritatem pudoris, & inviolata integritas dei avire signavit, cum exiret ex Virgine. Et cap. 8. Haec porta clausa erat, & non aperiebatur: bona porta Maria, quae clausa non aperuit. Asserunt etiam SS. Patres, Christum post resurrectionem suam, intraisse coelum januis clausis, sicut in nativitate sua, in utero clauso Matris exierat: Molt corpus in utero Augustinus ubi divinitus erat, ostia clausa non aperuerunt: ille quippe non enim aperit intrare potuit, nascente virginitas Matris inviolata permansit, de qua sunt omnia & obferata (subdit Hilarius) ecce assistit medius, cui per virtutem suam introitus pervia. Nihil cedit ex solidis, neque per naturam aliquid tanquam lapsu insensibili ligna & lapides ceciderunt. Corpus Domini à se se non desinit, ut se ipsam nihilo; & unde qui assistit in medio est, idem per rationis miraculum eleganter declarat Christus lib. 12. in Joan. exponens enim verba illa Iohannis: Cum ergo sero esset die illa una sabbatorum, & res essent clausae &c. haec scribit: Obferat sibi in medio stetit Christus, inestimabili quadam ratione Deoque convenienti supra rerum ordinem, contra rationem humanam. Nemo enim dicit, quomodo quod in crasso corpore cum esset Dominus, in tantissimo gortio, tametsi januae clausae essent, penetravit, apud se cogit potius divinum Evangelium habere, quam haec de aliquo nostri similis dicere, sed de o portis qui Deo ac Patri asidet, atque omnia quae vult facit. Oportebat enim cum Deus secundum naturam suam sit ac verus, nequaquam subiacere rerum ordini, sicuti res ab ipso creatae, sed necesse est, & omnium quae aguntur rationi dominari. Aliqui dicunt quo pacto mare pedibus suis subiceret, saltuque suo pede transiret, neque enim nostrum corpus in aqua subsistuntur, aut quomodo alia miracula virtute sua convenienti ederet? Et rursus exponens verba 26. ejusdem capitis 20. Joannis, ait: Apparuerunt sibi Discipulis mirabili ratione, ut Deus enim sicuti nos aperiri sibi fores ingreditur, ita eo neglecto januam penetravit & in media domo repente apparet &c.

E Docent etiam SS. Patres, quod post resurrectionem generalem, corpora gloriola sancti ratione doni subtilitatis, quo erunt penetrabilia, corpora penetrabunt. Ita Author de cognitione verae vitae apud Augustinum cap. 45. ubi dicit scribit: Corpus sanctorum resurget spiritale, non velocitate, levitate, perspicuitate spiritibus erit corpus, & omne solidum erit et penetrabile, sicut & corpus Domini, lapide clauso surrexit, & janua clausa intravit. Idem docet Damascenus libro 2. de fide cap. 28. his verbis: Resurget corpus spiritale.

inmutabile, subtile; hoc enim significat spirituale, quale post resurrectionem corpus Domini erat, cum per janua clausas transiret. Item Anselmus lib. de similitudinibus cap. 53. Quicumque Angelis assimulantur, eorum quoque libertatem necessario assequuntur. Itaque sicut Angelus nihil obstat, nec aliud eis impedire potest, vel constringere, quin pro velle suo easla peneirent liberrimè; ita non erit aliquid obstatum quod nos retinet, nulla clausula qua nobis ullatenus obstat &c. Demum Laurentius Justinianus lib. de disciplina & perfectione Monachorum cap. 23. sic habet: Caro cum in hac vita degit & peregrinatur à Domino, animalis natura est; post verò resurrectionis gloriam, tota spiritualis efficitur, ita ut omne solidum ei sit pervium; non clausuris tineri poterit inclusa, non vinculis religata, non restricta custodibus, sed liberam ingrediendi & egrediendi ubique recipit facultatem. Ex quo patet solutio ad tertium.

Ad quartum verò dicendum quòd quamvis repugnet idem numero corpus esse simul in pluribus locis circumscriptivè, non tamen implicat quòd sit in uno circumscriptivè, & in pluribus alijs sacramentaliter: unde corpus Christi potest esse præsens in celo circumscriptivè, & ad dexteram Patris in propria specie sedere, & simul in terra sacramentaliter poni in Eucharistia, & in pluribus altaribus simul existere, ut dicitur docet Tridentinum sess. 13. cap. 1. his verbis: Docet Sancta Synodus, & aperte ac simpliciter profertur, in almo Eucharistie Sacramento, post panis & vini consecrationem, Christum realiter ac substantialiter, sub specie illarum rerum sensibilibus contineri: nec enim hac inter se pugnant, ut ipse Salvator noster semper ad dexteram Patris in celo asideat, iuxta modum existendi naturalem, & in multis nihilominus alijs locis sacramentaliter præsens, sua substantia nobis adsit. Idem tradunt SS. Patres: Basiliius enim in sua Liturgia, sic Christum deprecatur: Veni ad sanctificandum nos, qui sursum Patri confides, & hic nobis invisibiliter coexistis. Et Chrysostomus lib. 3. de Sacerdotio, sub initium: O miraculum (inquit) Dei benignitatem! Qui cum Patre sursum sedet, in illo ipso temporis articulo omnium manibus peractatur! Item Gregorius Nyssenus in orat. de Paschate, sic ait: Sicut divinitas replet mundum, & tamen una est: ita Christus innumerabilibus locis consecratur, & tamen unum corpus est.

Ratio verò à priori, cur licet repugnet idem numero corpus circumscriptivè poni in pluribus locis, non implicet tamen illud fieri præsens sacramentaliter in pluribus altaribus, est quia præsentia localis & circumscriptiva sumitur à quantitate, & est effectus formalis illius, saltem secundarius: unde cum effectus formalis secundarius multiplicari nequeat, immultiplicato primario, à quo essentialiter dependet; nec effectus formalis primarius multiplicari possit, nisi ipsa forma multiplicetur; quia effectus formalis primarius nihil aliud est quàm ipsa forma, ut communicata subiecto, hinc fit quòd non possint multiplicari præsentia locales & circumscriptivæ, immultiplicatà quantitate: cum autem unitas numerica corporis à quantitate sumuntur, implicat eam in uno & eodem corpore multiplicari. At verò præsentia sacramentalis non à quantitate, sed à conversione substantiæ panis in corpus Christi desumitur; unde potest dari præsentia sacramentales, quot possunt poni conversiones: illæ verò, cum non

tribuant unitatem numericam corpori Christi, sicut quantitas, possunt in infinitum multiplicari, ipso Christi corpore immultiplicato, & eodem numero permanente.

Quid ergo jurat (inquit P. Nicolai in notis ad artic. 1. quæst. 75.) altercari, an in pluribus locis unum corpus extendi possit? quod ad Eucharistia veritatem impertinens est, & plus nocet quàm prodest, ad illius oppugnatores refellendos. Nam si proposito ista. Nullum corpus pluribus locis extensivè adesse simul potest, negetur simpliciter, jam desectetur contra disceptatio ad incommoda quadam sensibilia quæ hujusmodi extensionem corporalem consequi possunt, nec de corpore Christi quidquam amplius disceptatur;

ac in opinione quam ut absurdam Catholici perique rejiciunt, momentum tanta veritatis & tam necessaria defensionis reponitur: si autem concedatur, sicut concedi debet, quòd extensivè quidem nullum corpus adesse simul pluribus locis potest, sed intenso modo, qui supradictis incommotis non afficitur, potest, intra cancellos constringitur disceptatio, nec evagatur extra propriam rationem corporis Christi, cui singularis est ille modus. Et rursum in Scholijs ad artic. 5. quæst. 76. Impertinens (inquit) & frustraneum est ad veritatem Eucharistia astruendam, imò magis periculosum & noxium, quàm proficuum & securum ad eam defendendam, ut unum corpus asseratur circumscribi pluribus locis posse, vel in pluribus locis per sua quantitatē extensionem esse; quia cum illo modo existendū, qualitercumque astruatur, nihil commune habet modus proprius quo Christus est singulariter in sacramento, nec isdem ac ille incommotis ex obnoxius: puta ut corpus Christi dicatur simul esse supra se ac infra se; simul dextrorsum sibi ac sinistrorsum, sicut omnino necesse est in corporibus localiter extensis contingere: præter alias plures antilogias vel contradictiones inde necessario consequentes, ut quòd simul sedere idem corpus stare possit, vel quiescere simul & moveri, & similia, cum nihil tale modus corporis Christi pariatur.

Ad quintum in primis dico, Ethnicos & Judæos, simili argumento divinitatem Christi, & Incarnationis mysterium olim impugnasse; quare Augustinus Epist. 49. ait quòd in Christum non crederemus, si fides Christianorum metueret cachinnum Paganorum. Dicebant enim, Deum concipi, novem mensibus in utero mulieris portari, in cunis vagire, esurire, algere, crucifigi, mori &c. Dei majestate prorsus indignum videri. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 1. Nos autem predicamus Christum crucifixum, Iudæis, quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam. Stultum quippe (subdit Gregorius) hominibus visum est, ut pro hominibus author vite moreretur, & inde contra eum homo scandalum sumpsit, unde ei amplius debitor fieri debuit. Nam raris Deus ab hominibus dignius honorandus est, quando pro hominibus & indigna suscepit. Mysteria ergo nostræ fidei, eo ipso Dei majestate maxime digna sunt, quòd eorum dignitas sit ita supra humanam rationem elevata, ut videatur potius indignitas, si per eam duntaxat consideretur. Unde bellissimè Tertullianus in libro de carne Christi: Quodcumque Deo indignum est, mihi expedit. Salvus sum, si non confundar de Domino meo. Natus est Dei Filius: non pudet, quia pudendum est. Et mortuus est Dei Filius: prorsus credibile est, quia ineptum est. Et sepultus resurrexit: certum est quia impossibile. Et libro 2. contra Marcionem ait, Assumpsisse Deum quadam

112.

Hom.
6. 13
Evang

sibi

sibi indigna, nobis autem necessaria, & ideo jam Deo digna, quia nihil tam Deo dignum, quam salus hominibus. Sicut ergo charitas erga homines, & nostrae salutis desiderium, Christum ad ea impulit, quae ejus maiestate Judaeis & Gentilibus indigna visa sunt: ita & ad Eucharistiae sacramentum institutendum, in quibus variis indignitatibus voluit subijci, quae furor & insania haereticis videntur, sed quae infinitam ejus sapientiam mirum in modum commendant, ut egregie declarat Augustinus concione 1. in Psalmum 33. cui titulus est: *Psalmus David, cum mutavit vultum suum coram Abimelech, & dimisit eum, & abiit, Qui Psalmus ex ordinatione Apostolorum in primitiva Ecclesia canebatur, cum fideles ad sacram synagoga accedebant, ut refert S. Clemens in libro de Constitutionibus Apostolicis.* Sic ergo ait: *Quasi furor & insania videbatur dare carnem suam manducandam hominibus, & bibendum sanguinem.* Sed Regi Achis, id est stultis & ignorantibus. Dixerunt enim, *Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Arreptitum putabant Dominum, & nescire quid loqueretur, & insanire: ille autem qui noverat, quod dicebat, in illa mutatione vultus sui, & quasi furor & insania, sacramenta predicabat.* Notant etiam aliqui, quod quando David coram Rege Abimelech stultitiam simulavit, distuebant saliva ejus in barbam, ut ait Scriptura: quia cum saliva sit signum infantiae, barba vero sapientiae, & aetatis vitilis: verba Christi quae puerilia videbantur, quando carnem suam manducandam promittebat, infinitam ejus sapientiam & potentiam mirum in modum commendabant.

113. Respondeo secundo, negando ex vera & reali Christi manducatione sequi absurda illa & inconvenientia quae obijciuntur ab haereticis: cum enim Christus existat in Eucharistia, modo non passibili, sed impassibili, nullo modo ledi potest, proinde proprie loquendo non cadit in terram, nec pedibus concalcatur, aut dentibus atteritur, sed ista omnia penes solas species fiunt. Cujus exemplum habemus in homine; licet enim ipso cadente, corpus cadat, anima tamen in corpore existens non dicitur proprie cadere, sed tantum per accidens, ad motum corporis. Non alteratur etiam aut corrumpitur corpus Christi in Roma, hoc per manducationem; sed integrum & incorruptibile perseverat, juxta id quod Beatus Andreas Aegae Praefatus, ut Dignis immolaret hortans, respondit: *Deo qui vivus & verus est quotidie immolo, non taurorum carnes, aut virorum sanguinem, sed immaculatum agnum in altari, cujus carnes posteaquam omnis populus credentium manducaverit, agnus qui sacrificatus est, integer perseverat & vivus.* Unde Cyprianus de caena Domini: *Integer erogatur, distributus non demembratur, incorporatur & non injuriatur, recipitur, & non includitur.* Et Augustinus apud Bedam in cap. 10. prioris ad Corinthios: *Quando Christus manducatur, vita manducatur, nec occiditur ut manducetur, sed mortuus vivificat: quando manducatur, reficit, sed non deficit.* Non ergo timeamus fratres manducare istum panem, ne forte finiamus illum, & postea quod manducetur non inveniamus: manducatur Christus, vivit manducatus, quia resurrexit occisus. Item corpus Christi, cum sit gloriosum & incorruptibile, in substantiam ipsorum summentium non transiit, sed eos potius in se spiritualiter mutat, ut docet idem Sanctus Doctor libro 7. Confess.

capite 10. ubi loquens in persona Christi, ait: *Cibus ego sum grandum, & crescit & multiplicabit me; nec tu me mutabis in te, sicut idem tradit Leo Papa Sermon. 13. de passione, in verbis: Non aliud agit participatio corporis & sanguinis Christi, quam ut in id quod sumimus transeamus.*

Demum quod hostia consecrata putrefieri vel corrumpi possit, nihil indecens inter quae veritati consecrationis, & verae ac reali Christi sub speciebus Eucharisticis praesentiae advenitur, ut haeretici obijciunt: quia in corpore Christi putrefactio illa seu corruptio non redoundat, sicut nec in ipsius divinitatem, propter tantam unionem, injuria humanitatis, vel corporis infirmitates ac passionem redoundant. Sic Soli ceno sine sordibus volutur, nullam commens inde feciditatem, ut Basilus occasione incarnationis exagrat, & huc accommodat per test. Sic in medio rubi flammis & ardenti gelus qui personam Dei representabat, nullum sentiens lesionem, ut Exod. 3. videre est. Quod ergo metuendum, ne quid ex illa hostiam corruptione vel putrefactione Christi minus patiatur. Unde Guttmundus de veritate Eucharistiae lib. 2. statim post initium, sapienti Berengario, *Quod caro Christi est immutabilis, potest autem corrumpi sacramentum, si minus asservetur, ita respondet: Olimna elephanta assueti prompior ad extorquendam opem in corpore Dei suam perditionem, quam ad perniciem cum fidelibus suam rejectionem!* Ex paulo paulo. *Nobis panis ille celestis, illa Eucharistia, divina manna, quod immaculati agni carum impassibile factum de sacris altaribus sumimus, per quod vivimus, & a corruptione sanamur, nunquam corrumpitur, nunquam putrescit &c.*

ARTICULUS XV.

Solvitur alia obiectio haereticorum, & consensus Ecclesiae Graecae cum Latina, quod transubstantiationem, & realem Christi praesentiam in Eucharistia, haereticis demonstratur.

Cum Petrus Martyr, Kemnitius, & Calvinista, Catholicis nonnunquam obijciant, Gracos a transubstantiatione semper abhorruisse, eosque realem Christi in Eucharistia praesentiam semper negasse, ut hujus obijectionis seu potius imposturae & mendaciae, falsitas aperte constet, hic breviter demonstrandum est: pio, Ecclesiam Graecam, quoad illa duo dogmata nostrae dogmata, consentire cum Latina, & nusquam inter Latinos & Gracos fuisse controversiam, an panis verè & substantia realiter converteretur in corpus Domini, vel an Christi caro & sanguis sub speciebus Eucharisticis realiter essent.

Plura igitur hujus Ecclesiae Graecae cum Latina consensus afferri possunt argumenta, seu testimonia, quae videri possunt apud Bellarminum lib. 3. de Eucharistia cap. 11. tria solum hic indiciam, quae satis recentia sunt. Primum sumitur ex censura Orientalium ad Augustinam confessionem. Cum enim Lutherani Augustinam confessionem ad Patriarcham Constantinopolitanum